

LEGENDY ŚWIĘTOKRZYSKIE

Zestawienie bibliograficzne w wyborze

„Świętokrzyskie...
- Urocza ziemia legend i baśni...
Ziemia przedziwnych, przydrożnych
kapliczek, kamienistych szlaków
borowych i przeniebotycznych lasów
na widnokręgach ...”
/Jan Gajzler : Sonety Świętokrzyskie/

Legenda , wg definicji słownikowej to „opowieść o treści fantastycznej, nasyconej pierwiastkami cudowności i niezwykłości .” Opowieści te często przekazywane były ustnie . Zapisywanie ich i dokumentowanie pozwala zachować w pamięci kolejnych pokoleń m.in. „o czym szumią jodły ?”, „co Łysica gwarzy ?”

Niniejsze zestawienie obejmuje legendy świętokrzyskie , z uwzględnieniem podań sandomierskich. Zostało opracowane w oparciu o następujące źródła: Przewodnik Bibliograficzny, Bibliografię Zawartości Czasopism Bibliografie województwa kieleckiego, zbiory regionalne Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej i Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach. Wykaz ten przygotowano jako pomoc dla nauczycieli realizujących w szkole ścieżkę edukacji regionalnej oraz z myślą o wszystkich interesujących się przeszłością historyczną i legendarną naszego regionu. Jest elementem projektu dydaktycznego „Moje ja w kulturze” realizowanego w SODMiDN w Kielcach.

Objaśnienia skrótów:

PBW – Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach czyt – Czytelnia (obok podana sygnatura) wyp – Wypożyczalnia WBP – Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach SODMiDN – Samorządowy Ośrodek Doradztwa Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli

1. BANAŚ, Tatiana GARUS, Ryszard Legendy świętokrzyskie : przewodnik rodzinny / Tatiana Banaś, Ryszard Garus. – Wyd. 2 rozszerz.. – Kielce : Agencja „JP” s.c., 1999
PBW Kielce – czyt. R8

2. BISKUP, Ryszard Legendy świętokrzyskie / Ryszard Biskup . – [Cz. 1-5] // „Echo Dnia” 1982, nr 155, s.4 : O Hilarym Mali ; nr 160, s. 5 : Muzułmanin z Szydłowa [pałacowy zespół haremu w Grabkach Dużych] ; nr 165, s. 5 : Zbójcecki skarb ; nr 180, s.4 : O diabelskich kamieniach ; nr 190, s. 4 : Na początku był jeleni
PBW Kielce – czyt.

3. CHOJAN, Klemens „Ameryk” / Klemens Chojan // „Radostowa” 1937, nr 2, s. 38 – 40 [O kamiennym pielgrzymie]
PBW Kielce – czyt.

4. DYDO, Sabina Ród Ossolińskich oraz Czerwona Róża z zamku „Krzyżtopór” w Ujeździe / Sabina Dydo. - Iwaniska : Sabina Dydo, 2001

5. FIJAŁKOWSKI, Jerzy O zbójach świętokrzyskich / Jerzy Fijałkowski. – Staszów : Staszowskie Towarzystwo Kulturalne, 1994 Biblioteka Staszowska; 51

6. FIJAŁKOWSKI, Jerzy Opowieści sandomiersko-staszowskie / Jerzy Fijałkowski. – Staszów : Staszowskie Towarzystwo Kulturalne , 2000

7. FIJAŁKOWSKI, Jerzy Opowieści z Gór Świętokrzyskich : część 3 / Jerzy Fijałkowski. – Staszów : Staszowskie Towarzystwo Kulturalne, 1996
Biblioteka Staszowska ; 75
PBW Kielce – czyt. R8
[Ukazało się 10 części Opowieści z Gór Świętokrzyskich w latach 1996 - 2003]
8. FIJAŁKOWSKI, Jerzy ZAREŃBSKI, Maciej Andrzej Sekrety zamków i pałaców Ziemi Staszowskiej / Jerzy Fijałkowski, Maciej Andrzej Zarębski. – Staszów : Staszowskie Towarzystwo Kulturalne, 1998
PBW Kielce – czyt. R7
9. FIRKOWSKA, Leokadia Legendy Świętokrzyskie / Leokadia Firkowska. – Wyd. 3 uzup.. – Kielce; Radom : Wydaw. i Zakład Poligrafii Inst. Techn. Ekspl., 1999
PBW Kielce – czyt. R8
wyp.- 236027
10. GAJZLER, Jan Z legend Łysogór : baśń o Łysej Górze / Jan Gajzler // „Radostowa” 1938, nr 5-6, s. 96-97
PBW Kielce – czyt.
11. GAJZLER, Jan Z legend Łysogór : baśń o świętym Jeleniu / Jan Gajzler // „Radostowa „ 1937, nr 12, s. 194-195
PBW Kielce – czyt.
12. GOEBEL, Wacław Podania ludowe z podnóża Łysogór / Wacław Goebel // „Ziemia : Tygodnik krajoznawczy ilustrowany „ 1910, t.1, S. 762-763
[O Wielkim Kamieniu na Górze Mąchockiej]
WBP Kielce

13. JACKOWSKI, Tadeusz O Perzowej górze i grocie św. Rozalii / Tadeusz Jackowski // „Radostowa” 1937, nr 3, s. 54-56
[Legenda o Perzowej Górze w pobliżu wsi Hucisko]
PBW Kielce – czyt.
14. HUBICKA, Marta Kielce : szkic dziejowy w. XI-XVIII / Marta Hubicka . – Kielce, 1920 Odbitka z „Gazety Kieleckiej”
[Legenda o pochodzeniu Kielc]
PBW Kielce – czyt. 46224 SR
15. KĘCZKOWSKA, Zofja [!] Góry Świętokrzyskie : Wiadomości historyczne : Baśnie, podania, legendy poezje / Z. Kęczkowska . – Warszawa, 1906 . – S. 85-86 : Pielgrzym Świętokrzyski : Legenda . – S. 89-94 Góra Jeleniówka : Legenda
[wiersz]
WBP Kielce
16. KĘPKA, Stefan Edward Jak powstało miasto Kielce [wiersz] / Stefan Edward Kępka // W : Antologia poezji ludowej 1830-1980 / [wybór] Jan Szczawiej. – Wyd. 3 popr. i rozszerz.- Warszawa, 1985. – S. 874-880
PBW Kielce – czyt. P
wyp. - 182001
17. KOSSUTHOWNA, Barbara Stefanja [!] Legenda kaplicy Św. Krzyża na Łysej Górze poświęcona pamięci Księdza-męczennika z 1863 r. . – Warszawa 1922
[Tekst przedstawienia z podziałem na role]
WBP Kielce

18. KRAWCZYŃSKI, Świętosław Raptularz świętokrzyski / Świętosław Krawczyński . – Łódź : Wydawnictwo Łódzkie, 1970. – S. 30-38 : Dookoła Grodowej Góry; S.40-45 : Święty Emeryk czyli przypowieść o pysze ukaranej; S.46-49 : Żona Emeryka
PBW Kielce – czyt. R8
wyp.- 75088, 168250-1
19. Legendy sandomierskie : podania, przypowieści, anegdoty i przysłowia Ziemi Sandomierskiej / Zebrał, oprac. i przypisami zaopatrzył Krzysztof Seliga. – Lublin : Wydaw. Lubelskie, 1974
PBW Kielce – czyt. R8
20. Legendy świętokrzyskie / zebrał i oprac. Jerzy Stankiewicz. – Kraków : KAW, 1988
PBW Kielce - czyt. R8
wyp. – 195330-1
21. Legendy świętokrzyskie / zebrał i oprac. Jerzy Stankiewicz. – Wyd. 2 zm. – Kielce : „Glob-Tour”, 2002
22. MIKOŁAJCZYK, Stanisław Jewka / Spisał wg opowiadania 76-letniego chłopca w Strawczynku, Sobczyka St. Mikołajczyk, uzupełnił „Cis”// „Radowa” 1939, nr 1-2, s. 14-15
PBW Kielce – czyt.
23. MYJAK, Józef Podania i legendy z Sandomierskiego : (przyczynek do mitologii Sandomierskiej) / Józef Myjak. – Sandomierz : Prywatna Agencja Informacji Regionalnej „Myjakpress”, 2000

24. NOSAL, Zbigniew Klechdy świętokrzyskie / Zbigniew Nosal. –
Kielce : STON 2, 1998
PBW Kielce – czyt. R8
wyp.- 224949-50
25. Opowieści i legendy świętokrzyskie / wybór i oprac. Bolesław Woje-
wódzki . – Kielce : STON 2, 1996
PBW Kielce – czyt. R8
26. OSTROWSKI, Adam Skarby świętokrzyskie / Adam Ostrowski //
„Radostowa” 1939, nr 1-2, s. 22-23
[Legenda o skarbach benedyktyńskich na Świętym Krzyżu]
PBW Kielce – czyt.
27. OZGA – MICHALSKI, Józef Godki świętokrzyskie. / Józef Ozga-
Michalski . – Kielce - Łódź : Wydaw. Łódzkie, 1985 Ludowe opowiadki
pisane gwara
PBW Kielce – czyt. R8
wyp. – 183677-8
28. PAŹDZIERZ, Irena Biały koń z chęcińskiego zamku i inne opowieści
/ Irena Paździerz. – Kielce : „Gens”, 2002
PBW Kielce – czyt. R8
wyp. – 234608
29. POLANOWSKA-LIBNER, Aleksandra Noc na Łysej Górze (Pejzaż
Łysogórski cz.2) / Aleksandra Polanowska- Libner . – Kielce, 1994
[Opowieści o duchach, upiorach, strachach]
PBW Kielce – czyt. R8
wyp. – 223866, 220611

30. POMIAN, W. Z wędrówek krajoznawczych / W.Pomian // „Rados-
towa” 1937, nr 6, s. 112-113
[Legenda o zamku w Podzamczu Piekoszowskim]
PBW Kielce – czyt.
31. PORASKA, Marya Podania świętokrzyskie opracowane wg opowieści
ludowych / Marya Poraska (Alita). – Warszawa, 1913
PBW Kielce – czyt. 129113 SR
32. ROGALA, Stanisław Opowieść o zbójcu Kakusie (według ludowych
opowieści z Kielecczyny) / Stanisław Rogala. – Kielce : AW GENS, 1996
[Gawęda o zbójcu świętokrzyskim żyjącym w XVII w.]
PBW Kielce – czyt. R8
wyp. – 8702 b/p
33. SELIGA, Krzysztof Legendy sandomierskie : podania, przypowieści,
anegdoty i przysłowia Ziemi Sandomierskiej / Zebrał, oprac. i przypisami
zaopatrzył Krzysztof Seliga. – Lublin : Wydaw. Lubelskie, 1974
PBW Kielce – czyt. R8
34. Strachy : baśnie i legendy ludowe Kielecczyny (wybór) / Teksty
zebrał i oprac. Tomasz Gajda. – Kielce : WDK, 1979
PBW Kielce – czyt. R39
35. Strachy na smugu : bajki opoczyński / oprac. Bolesław Wojewódzki
.- Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza 1974
PBW Kielce – czyt. R8
wyp. – 115821-2

36. SUCHOROWSKI, Stanisław Zbóje świętokrzyscy / Stanisław Suchorowski // „Radostowa” 1937, nr 2, s. 26-27

[Legenda o zbójach Madeju i Kaku i o nazwie wsi Bieliny]

PBW Kielce – czyt.

37. SZCZYPKA, Józef Legendy polskie / Józef Szczypka . – Warszawa : Instytut Wydawniczy Pax, 1983 . – S. 44-47 : Jak Emerykus, królewicz prawy, posłuchał anioła i co za pożytek chrześcijański stąd mamy ; S. 118-121 : Jak męczennicy sandomierscy śmierć ponieśli, a też o ich wole co Tatarów zuchwale gonił ; S. 139-142 : Jak król nasz miłościwy Jagiełło na Świętym Krzyżu cudem ozdrowiał i dlaczego Dębno jest to herb bardzo chrześcijański.

PBW Kielce – wyp. – 165754-5, 168454

38. SZYMKIEWICZ, Władysław Legendy świętokrzyskie : I. Godka o zaśpiony pani. II. Pon Jezus i próżniak. III. Jak śmierć kochankom ślub dała. IV. Legenda o założeniu Małogoszcza / Władysław Szymkiewicz // „Radostowa” 1938, nr 5-6, s. 99-103

PBW Kielce – czyt.

39. SZYMKIEWICZ, Władysław O zydoskim Wojtku : gadka z okolic Małogoszcza / opowiedziana przez Raka Juliana mieszkańca wsi Zakrucze // „Radostowa” 1939, nr 3 s. 38-39

PBW Kielce – czyt.

40. [SZYMKIEWICZ, Władysław] Ojcowe syrcę : gadka / opowiedziana przez Jana Szymkiewicza z Zakrucza, nigdzie nie drukowana // „Radostowa” 1939, nr 1-2, s. 15-16

PBW Kielce – czyt.

41. WERNICHOWSKA, Bogna KOZŁOWSKI, Maciej Duchy polskie czyli krótki przewodnik po nawiedzanych zamkach, dworach i pałacach . – Warszawa : Wyd. PTTK „Kraj”, 1983. – S. 17-19: Tajemniczy rumak z Chęciny ; S. 87-89 : Kroki w biskupim pałacu [Kielce] ; S. 102-104 : Husarz na zamkowych murach [Ujazd]
PBW Kielce – wyp. 170171-170172
42. ZALESKA, Barbara Nie było nas, był las. Legenda o powstaniu Kielc / Barbara Zaleska // „Ziemia Kielecka „, 1958 , nr 1(13) s. 6
WBP Kielce
43. ZWIERSZCHOWSKI, Jan, Zapomniane grodzisko / Jan Zwierzchowski // „Radostowa” 1937, nr 8, s. 150-151
[Podanie o grodzisku na górze Grodowej w Tumlinie]
PBW Kielce – czyt.